

STADSWALZONE/ ZUIDERPARK DEN BOSCH

nieuwe parkeergarage en een nieuwe route van de parkeergarage naar de binnenstad

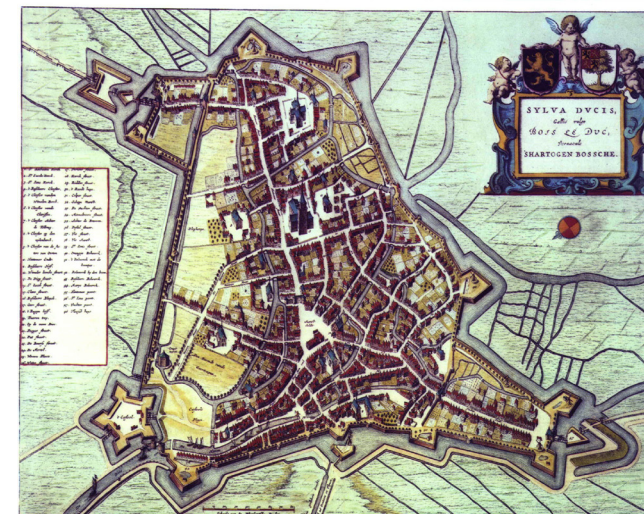
In de stadswalzone van 's-Hertogenbosch spelen een aantal omvangrijke ruimtelijke ontwikkelingen, waarvan de ambitie van de gemeente 's-Hertogenbosch om een ondergrondse parkeervoorziening te realiseren de meest omvangrijke is. De vestingwerken zijn aangemerkt als Gemeentelijk Archeologisch Monument en dienen in dit licht behouden te worden als de zichtbare delen van muur en bolwerken, maar tevens als de van oudsher open schootsvelden. Er is gekozen voor een integrale benadering van architectuur, openbare ruimte en kunst. In dit licht kregen in de loop van 2010-2011 MTD landschapsarchitecten, Studio Leon Thier en Van Roosmalen Van Gessel architecten opdracht tot het opstellen van respectievelijk een inrichtingsplan openbare ruimte, een ontwerp voor de parkeergarage, parkbrug en voetgangersbrug en restauratieplannen voor de stadsmuur. Belangrijke basis voor de plannen vormen het Beeldkwaliteitsplan Stadswalzone / Zuiderpark (MTD landschapsarchitecten; 2009), het Bestemmingsplan Stadswalzone / Zuiderpark (gemeente 's-Hertogenbosch; 2009) en de uitgangspunten voor ontwerp, zoals deze eerder zijn neergelegd in Versterkt Den Bosch (Van Roosmalen Van Gessel, buro Lubbers; 1999). Belangrijke inzet van de plannen is, naast het realiseren van een nieuwe parkeergarage, het tot stand brengen van een aantrekkelijke route van de parkeergarage naar de Bossche binnenstad en vice versa en het herwaarderen van de lommerrijke stadswandeling over de stadswallen. Daarnaast zet het plan in op het versterken en beleefbaar maken van de ontmoeting van de historische binnenstad en het open landschap van het Zuiderpark en de Bossche Broek ter hoogte van de vestingwerken. Belangrijke inzet van de plannen is tenslotte het behouden en versterken van het monumentale bomenbestand in het plangebied.

het ontwerp

Eerste strategische inzet van de plannen voor de Stadswalzone / Zuiderpark betreft de realisatie van de nieuwe parkeergarage met zo'n 1000 parkeerplekken onderlangs de stadsmuur tussen de Pettelaarseweg en Bastion Baselaar. De entree van de parkeergarage voor auto's is gesitueerd op Bastion Baselaar met een directe aansluiting op de Hekellaan. De entree ontsluit de ondergrondse garage van 3 lagen, via een spiraalvormige hellingbaan. Voor voetgangers is er één lange ontsluitingscorridor over de gehele lengte van de parkeergarage, die vervolgens via een hoofdtrappenhuis aan de Limietlaan en een tweede trappenhuis op Bastion Baselaar het maaiveld bereikbaar maakt. Op het dak van de parkeergarage wordt de voormalige stadsgracht teruggebracht. Het water versterkt de openheid van deze zone onderlangs de stadsmuur en waarborgt een vrij zicht op de stadsmuur en Judastoren. Tweede inzet van de plannen is het realiseren van een aantrekkelijke verbindingroute van de nieuwe parkeergarage naar de Bossche binnenstad en vice versa. Vanuit het hoofdtrappenhuis is er via een loopbrug laag over het water van de stadsgracht, een nieuwe verbindingroute richting de binnenstad gerealiseerd. Deze verbindingroute doorsnijdt de stadsmuur op het lage Middeleeuwse maaiveld, om vervolgens onder de nieuwe parkbrug door de Hekellaan te kruisen. De Judastoren markeert deze entree en wandeling door de tijd; door vijf eeuwen stadsgeschiedenis. De route richting binnenstad loopt vervolgens via een flauwe hellingbaan door de Casinotuin op in de richting van de Dieze en Parade. De parkbrug is zo ijl mogelijk gedetailleerd, opdat de Casinotuin in de beleving maximaal tot aan de vestingmuur doorloopt. In één van de landhoofden is de beheerdersruimte van de parkeergarage ondergebracht. Hiermee ontstaat een extra waarborg voor sociale veiligheid op deze plek. Naast de diagonale route door de Casinotuin kan men na het doorkruisen van de stadsmuur ook in de dwarsrichting zijn of haar route naar de binnenstad vervolgen. In oostelijke richting is er een route via een natuurstenen trappartij naar het niveau van de Hekellaan; in westelijke richting is er een route via een hellingbaan langs de stadsmuur naar het niveau van de Hekellaan. Derde inzet van de plannen is het herintroduceren van de lommerrijke stadswandeling langs de stadswallen en over de stadsmuur. Een wandeling onder het bladerdak van de aanwezige monumentale bomen. Als onderdeel van deze wandeling is het ter hoogte van de Casinotuin mogelijk om het Middeleeuwse maaiveld te beleven en over de

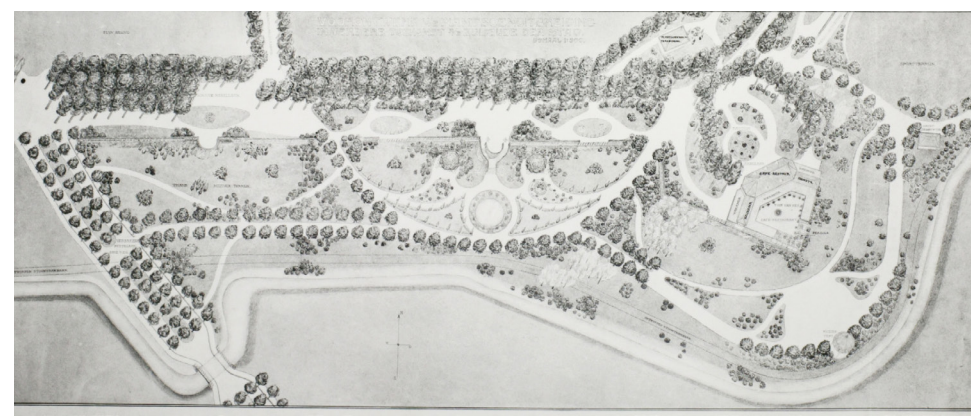
stadsmuur of weergang te lopen en de Judastoren te beklimmen, vanwaar een markant uitzicht ontstaat over de Casinotuin, de stadsgracht en het Zuiderpark. Hiermee wordt de ontmoeting van de diverse tijdslagen in het gebied beleefbaar gemaakt. Langs de stadswandeling vormen de bastions bijzondere plekken; in hun cultuurhistorische betekenis als onderdeel van de verdedigingswerken van de stad, maar ook in hun eigentijdse betekenis als knooppunten van routes en activiteiten en als uitzichtpunten. De plannen zetten voor Bastion Baselaar in dit licht vooral in op het versterken van de verblijfskwaliteit en groene kwaliteiten van het bastion. De ontsluiting van de parkeergarage blijft ondergeschikt aan de parkachtige sfeer. De cortenstalen keerwand van de spiraalvormige entree wordt hiertoe gemarkeerd door een enorme rondgaande, cortenstalen pergola, begroeid met blauwe regen. De pergola is gecombineerd met een houten bank, vanwaar men een uitzicht heeft op de openheid van de stadsgracht en het Zuiderpark. De stadswandeling volgt de pergola en bank; de buitenste rand van het bastion blijft vrij en groen. Vierde inzet van de plannen is het versterken van de Casinotuin als een groene verblijfsruimte voor de stad. Hiertoe wordt ernaar gestreefd om de Casinotuin als parkachtige ruimte maximaal door te zetten tot aan de Binnendieze en de Hekel aan de noord- en westzijde, tot aan de stadsmuur aan de zuidzijde en tot aan het Gymnasium en de Manege aan de oostzijde. Vervolgens is het streven gericht op het behoud van het karakter van het stadsparkje als een bleek, aflopend naar de stadswallen, en als een verzameling monumentale bomen in het gras. In dit licht heeft de Casinotuin, geïnspireerd op historische plankaarten, vorm gekregen als een sober vormgegeven, golvend graslandschap met vrijstaande bomen van een wisselend sortiment, doorsneden door paden met een vrije vorm en maat. De paden worden opgesloten door scheefstaande, cortenstalen banden. In de Casinotuin vragen de twee natuurstenen banken in het hoofdpad langs de Binnendieze de aandacht. Zij zijn gematerialiseerd in natuursteen en hout, zijn vanaf twee zijden te gebruiken en worden beëindigd middels de twee kikkers, die ooit de Wilhelminabrug sierden. In de Casinotuin worden een aantal kunstwerken verzameld en krijgen daar een nieuwe plek; het verzetsmonument van de overzijde van de Hekellaan, evenals het Joods monument en genoemde kikkers van de voormalige Wilhelminabrug. Hiermee krijgt de Casinotuin een extra betekenis als een plek om te herinneren en herdenken.

kaart van Bleau 1645

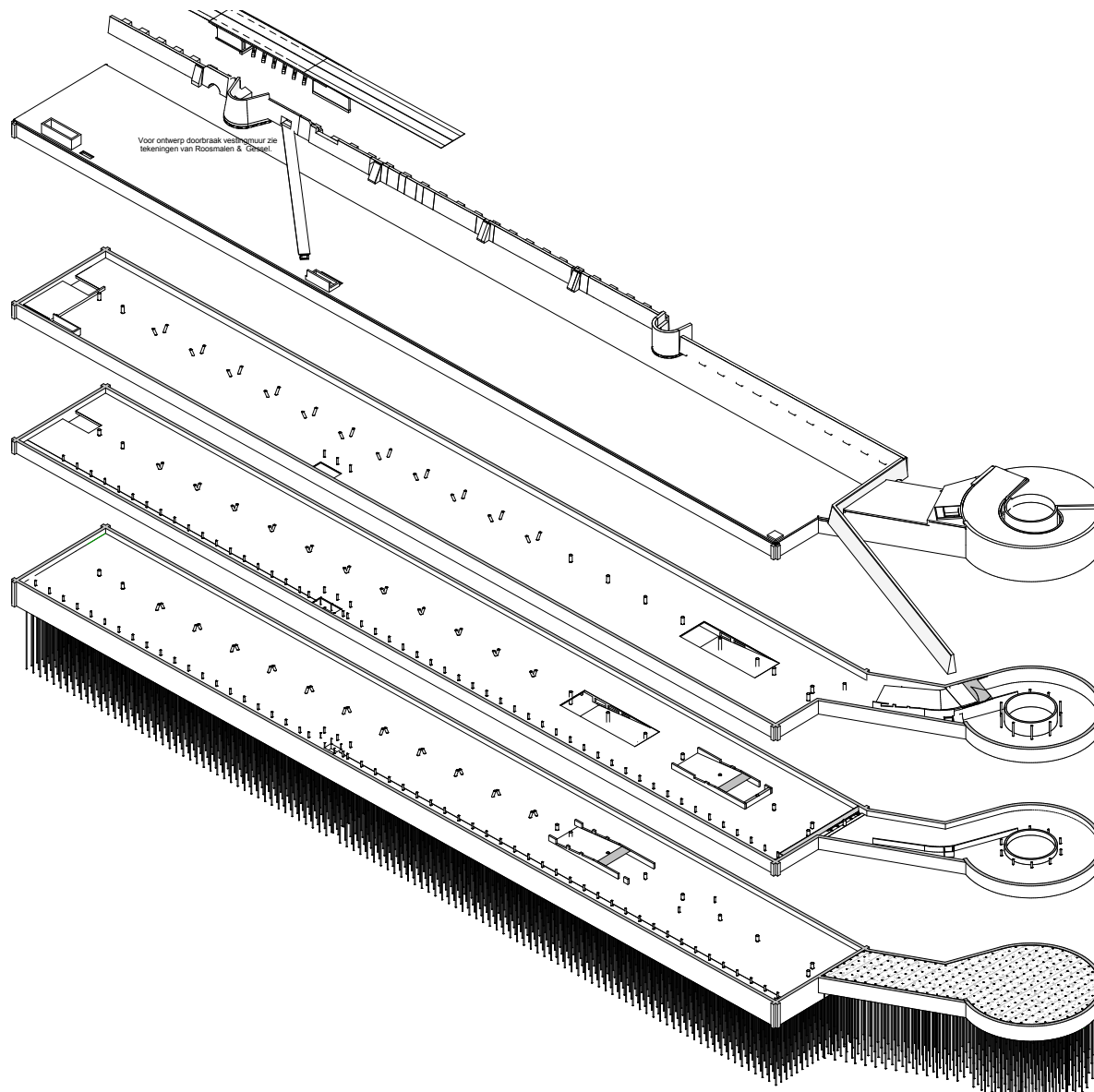
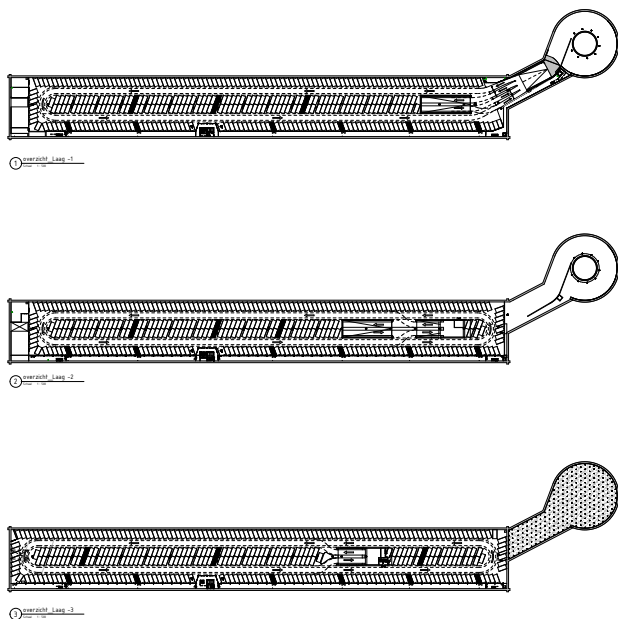
kaart van Bleau 1645

ontwerp Bastion Baselaar 1913

inrichtingsplan openbare ruimte (tekening MTD Landschapsarchitecten)

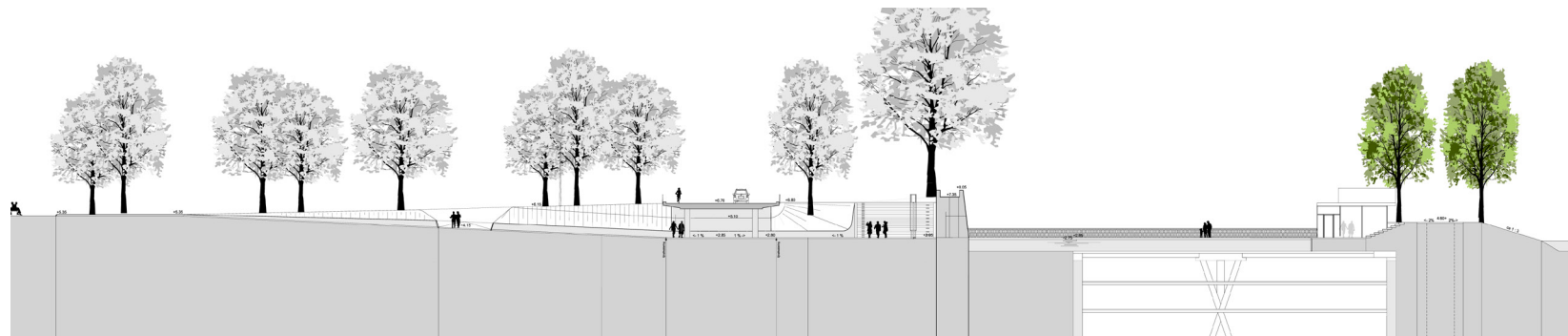

ontwerp parkeergarage (tekening studio Leon Thier)

visualisatie parkeergarage (tekening Studio Leon Thier)

visualisatie parkeergarage (tekening Studio Leon Thier)

dwarsprofiel Casinotuin / Stadswalzone (tekening MTD Landschapsarchitecten)

opdrachtgever
gemeente 's-Hertogenbosch
locatie
's-Hertogenbosch
oppervlakte
1.54 ha
jaar van ontwerp
2010-2012

jaar van uitvoering
2013-2016
in samenwerking met
MTD Landschapsarchitecten
Van Roosmalen van Gessel
architecten; studio Leon Thier

visualisaties (MTD Landschapsarchitecten)